

روش تحقیق در عدالت کیفری و جرم شناسی

عنوان اثر: روش تحقیق در عدالت کیفری و جرم شناسی

نویسنده: دین جان چمپیون

مترجم: علی شایان

تهران؛ ۱۳۸۵

ناشر: موسسه ی انتشارات دادگستر، جلد اول ۵۰۴ صفحه، جلد دوم ۵۷۶ صفحه

مهرازمان نوبان

داده‌ها به محک آزمون درآورد. بی‌گمان این کار نیز جز با آشنایی ژرف با شیوه‌ی پژوهش و نیز شگردهای گردآوری داده‌ها در جرم‌شناسی و عدالت کیفری امکان‌پذیر نخواهد بود.

نویسنده با این تفکر، کتاب را در دو جلد برای استفاده‌ی دانش پژوهان به شرح زیر به چاپ رساند.

جلد نخست شامل ۹ فصل است و جلد دوم هفت فصل باقیمانده را دربر می‌گیرد. افزون بر آن در بخش پایانی جلد دوم علاوه بر سه پیوست، واژه‌نامه‌ی تخصصی انگلیسی به فارسی، فارسی به انگلیسی، نمایه‌ی موضوعی، نمایه‌ی نام‌ها و منابع، کتاب را به اتمام می‌رساند. نخستین فصل با عنوان «فرآیند پژوهش در عدالت کیفری و جرم‌شناسی»، بحث‌هایی در باره‌ی برخی از موضوع‌های پژوهشی متخصصان جرم‌شناسی و عدالت کیفری را بیان می‌دارد.

در فصل دوم کتاب نقش نظریه و چگونگی ارتباط آن با فرآیند پژوهش مطرح شده است. در این فصل نظریه و چند کارکرد آن توصیف می‌شود. به باور نویسنده، بخش جدایی‌ناپذیر هر نوع فعالیت پژوهشی در ایجاد یک طرح نظری است که روابط میان پدیده‌ها را تفسیر می‌کند.

فصل سوم درباره‌ی چارچوب‌های «سنجش» یا شیوه‌های «پی‌ریزی مسایل» مورد نظر جرم‌شناسان و مطالعه‌کنندگان نظام

دین جان چمپیون در این کتاب روش‌های انجام پژوهش و کاربرد شیوه‌های آن و آزمون‌های آماری را بررسی می‌کند و ضعف‌ها و توان‌مندی‌های شگردهای گردآوری داده‌ها (اعم از کمی و کیفی) را به صورتی کم نظیر بیان می‌دارد. نویسنده به حوزه‌ی علوم اجتماعی، راهبردهای پژوهشی، روش‌های گردآوری داده‌ها و ابزارهای تحلیلی بسیاری که می‌توانند نیازهای پژوهشگران را برطرف کنند، توجه دارد. وی همچنین به برخی از شیوه‌های پژوهشی و روش‌های آماری که فقط به پژوهش‌های تخصصی معینی مربوط می‌باشند، اشاره می‌کند. او می‌نویسد که بسیاری از این روش‌ها عمومیت داشته و برای بیشتر رشته‌ها از جمله، جرم‌شناسی و عدالت کیفری قابلیت اعمال دارد.

از سویی دیگر به اعتقاد مترجم این کتاب، مبارزه‌ی مؤثر با جرم و بزهکاری منوط به دستیابی داده‌ها و اطلاعات تجربی در مورد این پدیده‌هاست. نداشتن اطلاعات و داده‌های معتبر از آن‌ها در یک جامعه‌ی ویژه مانند ایران، موجب ورود جرم‌شناسان و متخصصان عدالت کیفری به قلمرو تقلید از نظریه‌ها و داده‌های مربوط به دیگر جامعه‌ها می‌شود. در نتیجه‌ی آن ناهمگونی و ناکارآمدی نظریه‌ها و راهبردهای پیشنهادی آنان را حادث می‌شود. بنابراین پایه‌ی کار باید بر داده‌ها و اطلاعات به دست آمده از این جامعه قرار گیرد و دست کم نظریه‌ها و راهبردهای پیشنهادی در جامعه‌های دیگر را باید با این

شیوه‌ها، از روش‌های منطقی یا آماری به عنوان ابزاری برای تعیین این مسئله‌اند. سپس چند شیوه برای تعیین روایی یک سنج و ارزیابی هماهنگی آن ارائه می‌شود.

موضوع فصل دوازدهم کدگذاری، جدول‌بندی و ارائه داده است. بنابراین از چگونگی کدگذاری و جدول‌بندی اطلاعات از جمله برخی از راهبردهای توصیفی مقدماتی مورد استفاده قرار می‌گیرند. افزون بر آن به توصیف چند شگرد و شیوه‌ی نگارهای متداول که برای روشنگری سازمان‌های منتشر شده در عدالت کیفری و جرم‌شناسی به کار می‌روند، می‌پردازد.

در فصل سیزدهم، فرضیه‌ها یا گزاره‌های آزمون‌پذیر مختلف برگرفته از نظریه‌ها بررسی می‌شوند. بنابراین چگونگی ارائه و آزمون فرضیه‌ها در شرایط پژوهشی متفاوت را توصیف می‌کند.

نویسنده در فصل چهاردهم به شرح برخی از کاربردهای توصیفی آمار در عدالت کیفری و جرم‌شناسی می‌پردازد. در این فصل با حوزه‌ی آماری بیشتر آشنا شده و خواننده در می‌یابد که واژه‌ی آمار چند معنای متفاوت دارد، بنابراین پژوهشگر با آمار به عنوان یک هنر با فرآیندی مکانیکی و سطحی آشنا می‌شود. این فصل روشن می‌سازد که هر تحقیق پژوهشی مشکلات ویژه‌ای دارد که با مشکلات دیگر طرح‌ها متفاوت است.

منحنی طبیعی و توزیع‌های نمونه‌گیری به فصل پانزدهم اختصاص می‌یابد. نویسنده در این فصل به دنبال بررسی توزیع طبیعی واحد به منزله‌ی معیار عینی و مقایسه‌ای می‌پردازد.

نویسنده در ادامه‌ی مطالب در فصل شانزدهم با عنوان آمار استنباطی، آزمون‌های معناداری و همبستگی موضوعات کتاب را به پایان می‌رساند. از آنجا که همبستگی مستلزم ارزیابی میزان ارتباط دو یا چند متغیر است، لذا در این فصل ضریب‌های عددی را به دست آورده‌اند. این ضریب‌ها توانمندی و سوی همبستگی میان متغیرها را بیان می‌دارد. در این فصل همچنین چگونگی تفسیر ضریب‌های پیوستگی نیز توصیف می‌شود.

در سه پیوست پایانی کتاب، پیوست الف با عنوان «استفاده از رایانه در عدالت کیفری» برای آشناسازی دانشجویان با SPSS در ویندوز و کاربرد آن برای تحلیل داده‌ها و کار محاسباتی می‌باشد. پیوست ب پژوهشگر را با سرشت و نوع نوشتار آموزشی یا تحصیلی آشنا می‌سازد. بنابراین چند نوع نوشتار، از جمله مقاله‌های تحصیلی، نوشتگان، مقاله‌های نظری، پایان‌نامه‌ها و یا رساله‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند. سرانجام در پیوست پ، جدول‌های آماری از جمله جدول مجذورها و ریشه‌ها جذر و جدول اعداد تصادفی نشان داده می‌شود.

عدالت کیفری است. در بخش نخست این فصل چارچوب سنجش مختلف که پژوهشگران را در طرح‌ها و پژوهش‌های مختلف خود هدایت می‌کنند، بررسی می‌شود.

در فصل چهارم اصول اخلاقی در پژوهش مطرح شده است. فصل پنجم به اهداف و کارکردهای طرح‌های پژوهشی هم‌چون طرح‌های پویاگرانه، توصیفی، آزمایشی و... می‌پردازد. افزون بر آن، چند طرح که در نوشتگان پژوهشی بیشترین سودمندی را دارند، برای بحث انتخاب شده‌اند. هر طرح پژوهشی شامل مقرراتی برای گردآوری داده‌ها یا اطلاعات مربوط به مسئله‌ی مورد مطالعه است که در این مبحث مورد توجه قرار گرفته‌اند. ضمن آن که دقت نظری هم بر پژوهش از اشخاص مورد مطالعه با شرایط پژوهشی متفاوت را دارد. فصل ششم با عنوان راهبردهای گوناگون داده‌ها همچون شگردها، هدف‌ها و مشکلات نمونه‌گیری این طرح‌ها را با جزئیات بیشتری بیان می‌دارد.

فصل هفتم کتاب به پرسشنامه و کارکرد آنها اختصاص می‌یابد. در این ارتباط میان پرسشنامه‌های گوناگون مورد استفاده، فرق گذاشته شده است. نویسنده پرسشنامه‌ها را یکی از متداول‌ترین ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش‌های جرم‌شناسانه می‌داند که اطلاعات توصیفی مردم و ایده‌ی آنان را در ارتباط با پدیده‌ها پی‌جویی می‌کند.

فصل هشتم از شیوه‌ی دیگر گردآوری داده‌ها، تحت عنوان «مصاحبه» بحث می‌کند. نویسنده معتقد است بسیاری از پژوهش‌های جرم‌شناسانه مستلزم تماس با دیگران و درخواست اطلاعاتی از آنان درباره‌ی ایده‌ها و نگرش‌های آنان است. وی همچنین از فرآیند مصاحبه و چگونگی استفاده‌ی جرم‌شناسان و دیگران از مصاحبه‌ها را برای به دست آوردن داده‌ها در پژوهش بررسی می‌کند.

در فصل نهم از مشاهده و استفاده از منابع دست دوم که جرم‌شناسان برای اهداف پژوهشی خود به کار می‌برند، سخن به میان آمده است. فصل دهم به تعریف سنجش و اهمیت آن در فرآیند پژوهش به طور دقیق اختصاص یافته است. از یک سو اهداف روشن‌گری ارتباط سنجش با نظریه و فرآیند پژوهش به طور کلی و از سوی دیگر توصیف سطوح متفاوت سنجش و ارتباط آنها با فرآیند گردآوری داده‌ها و تأکید بر شیوه‌های مقیاس‌یابی مهم‌تر (که از آنها برای سنجش پدیده‌های جرم‌شناسانه از جمله، نگرش‌ها استفاده می‌شود)، مورد توجه قرار گرفته است. سرانجام در این فصل به شرح چند موضوع نظری و بنیادی درباره‌ی سنجش در پژوهش مربوط به عدالت کیفری می‌پردازد.

در فصل یازدهم، شیوه‌های مختلف تعیین دقت ابزارهای ساخت‌بندی شده، برای سنجش پدیده‌های نگرشی بررسی می‌شود. دقت با عنوان اعتبار آن سنج شناخته می‌شود. نویسنده در این فصل ابتدا به بررسی چهار شیوه‌ی ارزیابی «اعتبار» می‌پردازد. این